

Един необходим и съвременен учебник¹

Необходимостта от един нов учебник по полезни изкопаеми се е чувствувала у нас дълго време, поради което публикуваният от издателство „Наука и изкуство“ е не само навременен, но се представя и с известно закъснение. Макар у нас да има такива кратки курсове, те далеч не са в обхвата и задълбочеността на университетски учебник. За качеството на предлагания учебник говорят имената на световноизвестни специалисти по съответните области на полезни изкопаеми начело с техния всепризнат лидер академик В. И. Смирнов.

Учебникът е дело на преподаватели с дългогодишен опит, които благодарение на това са имали възможност да направят кондензиран синтез на огромен материал — оценка и изводи, които дават представа за характера на геоложката обстановка и особеностите на около 20 000 находища, представително разгледани със сполучливо подбрани 200 примера. Имат се предвид находища на полезни изкопаеми, които са добре охарактеризирани независимо от икономическия им ранг.

В учебника е приложена строго издържана схема на характеризирание на отделните находища, в обем леко и непринудено усвоим от студентите. Курсът е целесъобразно изграден на основата на сближените учебни програми, четени от авторите в Геоложкия факултет на Московския държавен университет, Московския геологопроучвателен институт и Геолого-географския факултет на Софийския университет. При преглеждане на учебника се вижда, че при разработката му са ползвани както непосредствени източници и непосредствени изследвания на авторите, така и най-новите фундаментални трудове, обобщаващи знанията ни за рудните находища на нашата планета. Курсът е добре балансиран по обем, като от 349-те страници за черните метали са отделени 60 страници, за находищата на цветните метали — 150 страници, благородните метали — около 40 страници, за радиоактивните елементи — 20 страници и за находищата на редките елементи — 40 страници приблизително. Указателят на рудните находища, чужди и наши, е ценен сам по себе си.

Ценното в този курс е, че авторите са филтрирали ползваните данни, като са вложили

много оригинално в него, свързано с дългогодишната им преподавателска, полева и лабораторна работа, богатия си личен опит. Оригинален е на първо място общият подход на поднасяне на материала, логично съобразен със съвременните познания за геохимията и минералогията на съответните метали. Особено се откроява в това отношение металогеният анализ, който набелязва главните закономерности в разпределението на металите в пространството и времето. Много нови положения са вложени и в предлаганата класификация на находищата на полезни изкопаеми. Отделени са и нови типове находища с определено генетично място и стопанско значение. Всичко това придава на курса монографичен характер. Напълно актуализирани са и данните за запасите и икономическите показатели на отделните находища, дадени в световен обсег.

Трябва да се отбележи също така и друга ценна черта на учебника, а именно че в него са намерили място и 30 български, интересни в генетично и промишлено отношение, находища (Оброчище, Кремиковци, Крумово, Чепеларе, Добромирци, Медет, Асарел, Радка, Маджарово, Мадан и пр.), а също така и известни находища от съседните на страната ни държави (Югославия, Гърция, Турция), които са непринудено обвързани с металогенията си към нашите находища. Ценна черта на учебника е свързана и с избягването на повторения, които по принцип са неизбежни предвид комплексността на много от находищата на полезни изкопаеми.

Общото впечатление от учебника е превъзходно. Това е напълно модерен курс, богат на факти, логично осмислен, лаконичен, но ясно написан и безсъмнено ще изпълни празнотата от такъв курс, чувствувана дълго у нас. Той не само ще задоволи изискванията на университетските нужди, но безсъмнено ще бъде полезен на вече обиграните наши геоложки кадри, а и на всички, които имат отношение към минералните суровини. Със задоволство може да се отбележи, че това е първият университетски учебник по геоложки науки, плод на сътрудничеството между признати светски и български специалисти, и че е достойно посветен на 100-годишнината на Софийския университет „Климент Охридски“.

¹ Смирнов, В. И., М. Д. Желязкова-Панайотова, А. И. Гинзбург, В. М. Григориев и Г. Ф. Яковлев. Геология на рудните находища. С., Наука и изкуство, 1986 г. 349 с.